

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ

ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΑΥΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΝ

(1892-1902)

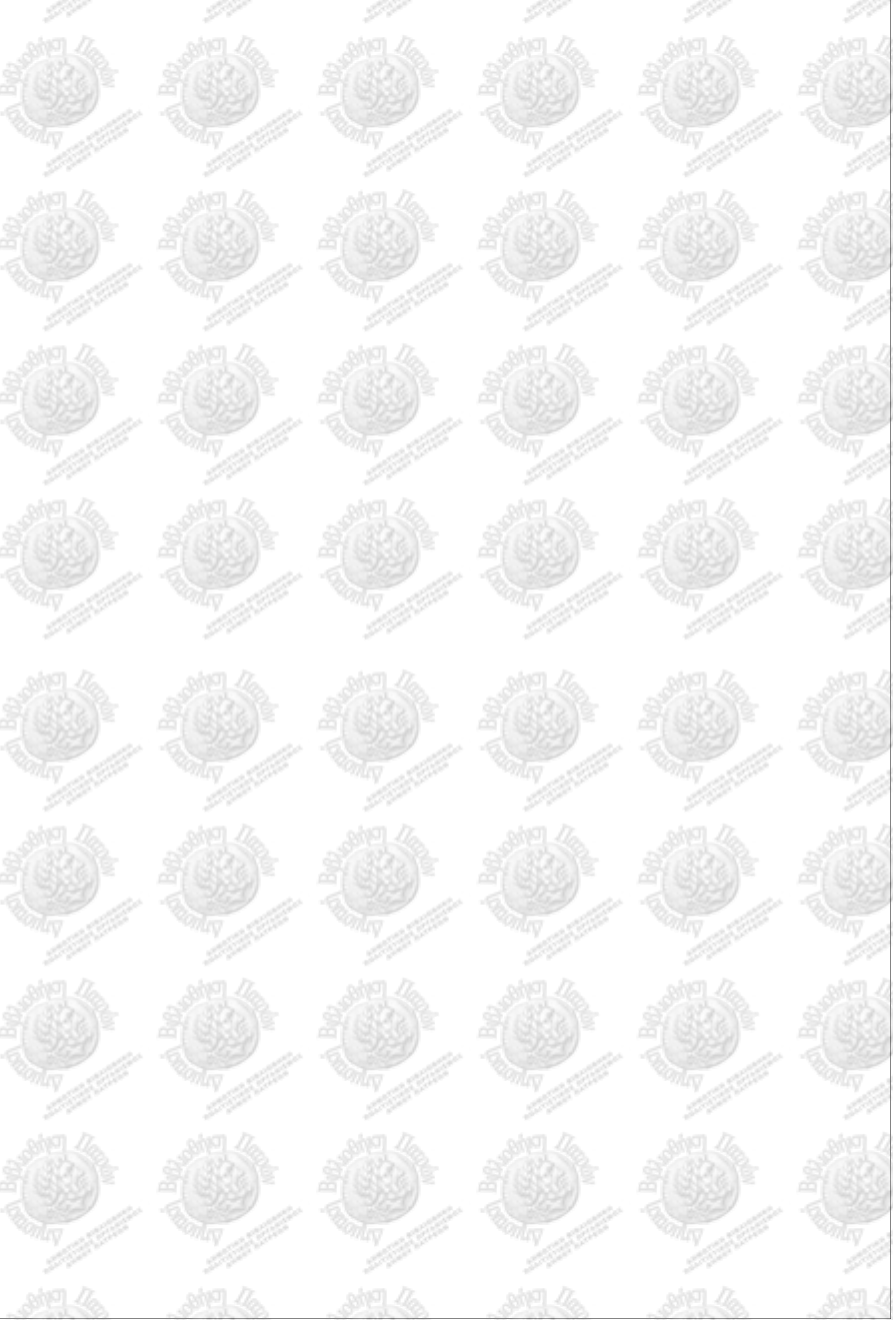
ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ ΤΟΥ „ΚΡΑΤΟΥΣ“

801

31

8176

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ

ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΑΥΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΝ

(1892-1902)

ΕΚΔΟΣΗ ΜΗΤΡΩΟΥ
ΕΤΕΡΩΝ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ ΤΟΥ „ΚΡΑΤΟΥΣ“

1903

801
1
9178

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΚΑΙ ΔΩΡΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Ο ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΔΟΥΜΠΑΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΜΑΡΑΣΑΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΚΟΛΑΟΥΔΗΣ
ΟΥΗΤΜΑΝ Δ. ΠΗΡΕΩΝ
ΠΑΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚ
ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ

ΔΩΡΗΤΑΙ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΙΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΕΤΑΞΕΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ ΔΩ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Μ. ΜΕΛΑΣ
ΚΩΝΣΤ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΕΤΣΙΝΑΣ
ΔΗΜ. Α. ΝΕΡΡΕΠΟΝΤΗΣ

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΚΑΙ ΔΩΡΗΤΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΙΝ ΑΡΓΟΥΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΓΕΙΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΕΙΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΓΙΩΝ
Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΕΤΣΙΝΑΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ ΑΥΤΗΣ ΕΤΟΣ

1903-1904

Η Α. Β. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΪΨ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΥΠΑΤΟΣ ΑΡΜΟΣΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ,

Ἐπίτιμος τῆς Ἑταιρείας Πρόεδρος,

<i>Πρῶτος Ἀντιπρόεδρος,</i>	ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΗΣ
<i>Δεύτερος Ἀντιπρόεδρος,</i>	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΕΡΜΠΟΣ
<i>Γενικὸς Γραμματεὺς,</i>	ΚΥΡΙΑΡΙΣΣΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
<i>Εἰδικὸς Γραμματεὺς,</i>	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
<i>Ταμίας,</i>	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΒΑΡΒΟΓΙΑΣ
<i>Ἐγχορος τῶν συλλογῶν,</i>	Γ. ΔΥΦΟΥΣΙΩΤΗΣ
<i>Λοιποὶ σύμβουλοι,</i>	Η. ΚΑΝΑΚΗΣ
	Ν. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
	Α. ΚΟΡΔΕΛΛΑΣ
	ΑΝΑΣΤ. ΔΙΒΙΕΡΑΤΟΣ
	Κ. ΜΠΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
	Δ. Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
	ΙΩ. ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ
	Θ. ΓΕΤΣΙΝΑΣ
	Χ. ΣΠΗΛΙΩΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΑΥΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΝ

(1892—1902)

('Απόσπασμα τῆς διὰ τὸ ἐνδέκατον τῆς 'Εταιρείας ἔτος 1902—1903 λογοδοσίας τοῦ Συμβουλίου τῆς 'Εταιρείας, ἀναγνωσθείσης ὑπὸ τοῦ γεν. γραμματέως τῆς 'Εταιρείας κ. Κυπαρίσσου Στεφάνου ἐν τῇ Γενικῇ Συνελεύσει τῆς 25 Μαΐου 1903.)

Κύριοι Ἐταῖροι,

Δεκαετία συνεπληρώθη τὸν παρελθόντα Νοέμβριον ἀπὸ τῆς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκιπος Γεωργίου, Ὑπάτου Ἄρμостоῦ Κρήτης, ἰδρύσεως τῆς Ἑλληνικῆς Βιοτεχνικῆς Ἐταιρείας.

Ὁ σκοπὸς χάριν τοῦ οὐοίου ἰδρύθη ἡ Βιοτεχνικὴ Ἐταιρεία ἦτο ἡ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι προαγωγή τῆς τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν πλουτοπαραγωγικῶν ἐπαγγελημάτων ἡ ἀνάπτυξις. Ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου πάσῃ δυνάμει εἰργάσθημεν ἐν τῷ ρηθέντι χρονικῷ διαστήματι, ἐν μέσῳ πλείστων δυσχερειῶν, ἀλλὰ μεθ' ἰκανῶς εὐαρέστων ἀποτελεσμάτων. Καίτοι δὲ πολλὰ ὑπολείπονται νὰ ἐπιτελεσθῶσι κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην, νομίζομεν οὐχ ἤττον ὅτι τὰ ἤδη συντελεσθέντα εἶνε πολλοῦ λόγου ἀξια καὶ ὅτι ἡ ἰδρυσις τῆς Βιοτεχνικῆς Ἐταιρείας δέον νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐν τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μᾶλλον ἀξιοσημειώτων γεγονότων ἐν τῇ ὁδῷ τῆς πρακτικῆς τοῦ ἔθνους προόδου.

Πρώτιστον ἔργον τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας ὑπῆρξεν ἡ, εὐθύς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς, γενομένη διοργάνωσις ἐν Ἀθῆναις ἐσπερινῶν μαθημάτων διὰ τοὺς τεχνίτας, χάριν τῆς εἰς αὐτοὺς παροχῆς ἀπα-

ραιτήτων τινῶν ἐπιστημονικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν γνώσεων, συμπληρωματικῶν τῆς ἐκ τοῦ τεχνουργείου πείρας. Διὰ τῶν τοιούτων ἐσπερινῶν μαθημάτων ἐπιτυγχάνεται οὐ μόνον τελειοποίησις τῶν τεχνιτῶν ἐν τῷ ἰδίῳ ἐπαγγέλματι, ἀλλὰ καὶ ἀνύψωσις αὐτῶν εἰς ἀνωτέραν τῆς κοινωνικῆς ὀργανώσεως βαθμίδα. Δι' αὐτῶν, οὐ μόνον ἀναπτύσσεται ἡ ἀγάπῃ τοῦ τεχνίτου πρὸς τὴν ἐργασίαν, ἣν μανθάνει γὰρ θεωρῆ ὡς ἐξευγενίζουσαν τὸν ἄνθρωπον, οὐ μόνον διδάσκειται οὗτος τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἐν παντὶ τάξιν, ἀκριβείαν καὶ σκοπιμότητα, ἀλλὰ καὶ καθίσταται φιλοκλῶτερος, ἐπιτυγχάνων γὰρ πρᾶσιδὴ εἰς τὰ τεχνουργήματα αὐτοῦ μορφήν ὡς οἶόν τε τελειότεραν καὶ γὰρ ἐμφυσᾷ εἰς αὐτὰ πνοὴν ἐξηυγενισμένης καὶ πρὸς ἀνώτερα ἰδανικὰ τεχνούσης ψυχῆς.

Ἡ ἀπόλυτος ἀνάγκη διὰ προοδευτικὰ ἔθνη γὰρ ἔχουσιν ἐργάτας τῶν τεχνῶν, οὐ μόνον φιλοπόνοους καὶ οἰκονόμους, ἀλλὰ καὶ νοήμονας, ἐφευρετικούς καὶ φιλοκάλους, δὲν ἔχει χρεῖαν ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως. Πόσῃν σπουδαιότητα ἔχει ἡ καλλιτεχνικὴ μόρφωσις τοῦ ἐργάτου πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς ἀξίας τῶν ἐθνικῶν βιομηχανημάτων, δὲν εἶνε ἀνάγκη γὰρ τονισθῆ καὶ πάλιν. Ἄν ἔθνη, τὰ μάλιστα προηγμένα ἐν τῇ μηχανικῇ καταρτίσει τῶν ἐργοστασίων καὶ τεχνουργείων, ὡς ἡ Ἀγγλία, δὲν ἀπατῶνται περὶ τῆς ἀξίας τῆς καλλιτεχνικωτέρας κατασκευῆς τῶν προϊόντων αὐτῶν, ἀλλὰ ζητοῦσι διὰ παντοίων τρόπων, σχολείων, μουσείων, διαγωνισμῶν, ἐκθέσεων κλπ., ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα τῆς ὑπὸ ἐποψίν καλαισθητικὴν τελειότητος τῶν βιομηχανημάτων αὐτῶν, πόσον ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, ὧν ἡ πατρίς ὑπῆρξεν ἡ κοίτις, οὐ μόνον τῆς ὑψηλῆς καὶ ἐλευθερίου καλλιτεχνίας, ἀλλὰ καὶ τῆς τεχνουργικῆς φιλοκαλίας, ἐν ἧ καὶ ὁ τελευταῖος ἐργάτης ἦτο ἀληθὴς δημιουργὸς ἐπιχαρίτων τεχνουργημάτων, πόσον ἡμεῖς ὀφείλομεν τὴν πατρίαν ταύτην ἀρετὴν ν' ἀνακαινίσωμεν καὶ πλήρη νέας δυνάμεως εἰς ἀκμὴν ν' ἀποκαταστήσωμεν !

Ἡ καλλιτεχνικὴ ἰδιοφυΐα ἐκάστου λαοῦ, θεμελιουμένη ἐπὶ τῶν φυλετικῶν αὐτοῦ χαρακτηρισμάτων, ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν αὐτοῦ παραδόσεων καὶ συνηθειῶν, ἐπὶ τῶν φυσικῶν τοῦ περιβάλλοντος ἐπιδράσεων, ἀναπτύσσεται φυσικῶς καὶ ἀβιάστως, ὅταν τύχῃ εὐνοϊκῶν ὄρων. Τὴν τοιαύτην παρ' ὑμῖν ἀβίαστον καὶ φυσικὴν ἐξέλιξιν τῆς εἰς τὰς

τεχνουργίας ἐφηρμοσμένης καλλιτεχνίας, πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν πηγῶν τῆς ἐθνικῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργικότητος, ἐποθήσαμεν νὰ βοηθήσωμεν κατὰ δύναμιν. Οὐδαμῶς δ' ἀμφιβάλλομεν ὅτι τὸ ἐλληνικὸν πνεῦμα, τὸ διακρινόμενον ἐπὶ λεπτότησι καλλιτεχνικῆς ἀντιλήψεως, τὸ ἀσμενίζον εἰς τὸ ἀπλοῦν καὶ σαφές, τὸ τέρπόμενον εἰς τὴν ἡρεμίαν καὶ αἰθεριότητα τῶν παραστάσεων, τὸ ἀναπαυόμενον εἰς πᾶν τὸ παρουσιάζον ἐνότητα συλλήψεως καὶ σκοπίμου ἐκτελέσεως, θὰ εὕρῃ καὶ πάλιν, ὑπὸ τὸν διαυγῆ καὶ γελόοντα ἐλληνικὸν οὐρανὸν, ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν εὐγράμμων ὀρέων καὶ τῶν εὐκόλπων παραλίω, θ' ἀνεύρῃ τὴν ὁδὸν πρὸς νέαν ἔκφρασιν τῆς τέχνης, σύμφωνον πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς ἐλληνικῆς ιδέας, σύμφωνον πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς, πρὸς τοὺς πόθους καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ μέλλοντος.

Καίτοι δὲ τοιοῦτος εἶνε ὁ ἀπώτερος ἡμῶν πόθος, νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ταύτην ἐθνικὴν ἀναγέννησιν, διὰ τῆς ἀναδείξεως διαπρεπῶν ἀντιπροσώπων τῆς νέας ἐθνικῆς εὐτεχνίας, ὁμολογοῦμεν ὅτι τὰ μέσα ἕπερ μέχρι τοῦδε διεθέτομεν ἦσαν ὄλως πρὸς τοῦτο ἀνεπάρκῃ. Ἄν ὅμως, πρὸς τὸ παρὸν, τὸ ἔργον τῆς Βιοτεχνικῆς Ἑταιρείας δὲν εἶνε τόσον ἐκλαμπρον, ἐν τούτοις οὐδαμῶς φαίνεται ἡμῖν μικροῦ λόγου ἀξία ἢ συντελεσθεῖσα διὰ τοῦ ἡμετέρου ἐσπερινοῦ σχολείου ἐργασίᾳ. Ἀναπολήσατε ὅτι πρὸ δεκαετίας εἰς ἐλάχιστα τῶν Ἀθηνῶν τεχνουργεῖα, ἐπὶ τῶν δακτύλων ἰσως ἀριθμοῦμενα, ἦτο ἐν χρῆσει ἢ διὰ διαγραμμαμάτων παράστασις τῶν κατασκευαστέων ἀντικειμένων, καὶ ὅτι σήμερον καὶ εἰς τὸ τελευταῖον σχεδὸν τῶν Ἀθηνῶν ἐργοστάσιον ἢ τεχνουργεῖον, ὁ τεχνίτης εἶνε ἔτοιμος νὰ σχεδιάσῃ ὑμῖν προχείρως πᾶν ἀντικείμενον τῆς τέχνης του καὶ ἰκανώτατος νὰ κατανοήσῃ τὸ προτεινόμενον αὐτῷ πρὸς ἐκτέλεσιν σχέδιον, ὅτι σήμερον καὶ οἱ μαθητευόμενοι τῶν ἐπιπλοποιείων, λιθοξοείων κλπ. γνωρίζουσι νὰ διακρίνωσι τοὺς κυριωτάτους ρυθμοὺς, ἀπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ, ῥωμαϊκοῦ καὶ βυζαντιανοῦ μέχρι τοῦ νεωτάτου, ἵνα ἐκτιμήσῃτε τὴν γενομένην ἐν τῷ μεταξὺ πρόσοδον, ὀφειλομένην κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ὄρασιν τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν τὰς λοιπὰς, τὰ μάλιστα τελειοποιηθείσας ἐπ' ἐσχάτων τέχνης, ἀλλὰ μόνον μίαν, θὰ ἦτο δυνατὴ ἢ καταπληκτικὴ ἀληθῶς καὶ ἐπὶ τὸ καλλιτεχνικώτε-

ρον ἀνάπτυξις τῆς ἐπιπλοποιίας παρ' ἡμῖν, ἄνευ τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐσπερινῷ σχολείῳ μορφώσεως τῶν κυριωτέρων αὐτῆς ἐργατῶν;

Ἐν γένει δὲ μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ βοήθεια ἣν παρέσχεν ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία εἰς ἀνάπτυξιν τῶν τεχνῶν παρ' ἡμῖν, μάλιστα δὲ τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν κατεργασίαν τοῦ ξύλου, λίθου καὶ μετάλλων, καὶ τῶν ἀναφερομένων ὡποσδήποτε εἰς τὴν οἰκοδομικὴν, διὰ τῆς παντοίας καὶ πολυμεροῦς ἐν τῷ ἐσπερινῷ αὐτῆς σχολείῳ διδασκαλίας. Ἄλλως τὴν ἔκτασιν τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ σχολείῳ παρεχομένης διδασκαλίας μαρτυρεῖ ἡ ἐν τοῖς σχετικοῖς ἐπαγγέλμασιν ἀνάδειξις πολλῶν μαθητῶν αὐτῆς ἐν τε τῇ ἔσω καὶ ἔξω Ἑλλάδι.

Ἐν τούτοις, πλὴν πάντων τούτων, ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐσπερινῶν τῆς Βιοτεχνικῆς Ἑταιρείας μαθημάτων ἐπὶ τῆς γενικῆς μορφώσεως τῶν ἐργατικῶν τάξεων ὑπῆρξε σπουδαιότατη. Ὅστις ἐγνώρισεν πρὸ δεκαετίας τοὺς ἡμετέρους ἐργάτας καὶ παραβέβη αὐτοὺς πρὸς τοὺς σήμερον, θὰ ἴδῃ ὅποια ριζικὴ διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ τούτων καὶ ἐκείνων. Ὅποση πρόοδος ἔγινεν ὡς πρὸς τὴν καθαρότητα, τὴν εὐκοσμίαν καὶ εὐπρέπειαν, τὴν συμπεριφορὰν καὶ τὸν καθόλου ἀνθρωπισμόν. Δὲν νομίζει τις πλεόν ὅτι ἔχει πρὸ αὐτοῦ τέκνα ἡμελημένα τοῦ λαοῦ, ἀλλ' υἱοὺς εὐπρεπῶν οἰκογενειῶν, καὶ ἴσως μάλιστα οἱ ἐργατικοὶ ἡμῶν θὰ ἠδύναντο νὰ ὑποστῶσιν ὑπὸ τινος ἐπόψεως εὐδοκίμου τὴν σύγκρισιν πρὸς εὐπορωτέρους ὁμήλικας.

Ἡ διὰ τῆς μορφώσεως ταύτης τῶν λαϊκῶν τάξεων ἐπερχομένη ἀσφαλὴς βελτίωσις τῶν κοινωνικῶν ὄρων, δὲν διακινδυνάει βεβαίως τοὺς μεριμνῶντας περὶ τῶν ἐφαρμοστέων μεθόδων ὑπὲρ ταχυτέρας κοινωνικῆς πρόοδου. Ἄν ὁ κοινωνισμὸς εἶνε ἄγνωστος ἐν Ἑλλάδι, ἂν αἱ ἀπεργίαι καὶ αἱ ποικίλαι διαφοραὶ μεταξύ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν σπανιώταται, ἂν οὐδεμία ὑπάρχει φανερὰ ἢ λαθάνουσα διάστασις μεταξύ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων, ταῦτα πάντα ὀφείλονται ἀναμφιδόλως πρῶτιστα εἰς τὴν ἔμφυτον τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ὀρθοφροσύνην. Ἐν τούτοις, πόσαι προσπάθειαι πρὸς περαιτέρω καλλιέργειαν τῶν ἀρετῶν τοῦ ἡμετέρου λαοῦ πρέπει νὰ καταβληθῶσι, πόση ἐνθουσιώδης καὶ πεφωτισμένη ἐνέργεια δεόν νὰ συντελεσθῇ, ἵνα οὗτος ἀγαπήσῃ ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἐργασίαν καὶ οἰκονομίαν, ἵνα οἰκειωθῇ τελείως πρὸς τὴν τάξιν, ἀκρίβειαν καὶ φιλοκαλίαν, ἵνα ἀποστραφῇ πᾶν τὸ εὐτελές, τὸ κακόζηλον, τὸ ἀνθυγεινόν, καθι-

στάμενος οὕτως ἔργαγον ἐθνικῆς προόδου εὐθαλοῦς καὶ ἀκμῆας, ὄργανον πανίσχυρον εὐρύτερας ἐθνικῆς δράσεως!

Ἐν τῷ θεμελιώδει τούτῳ ἔργῳ, τῆς γενικωτέρας διαπλάσεως τῶν λαϊκῶν τάξεων, ἤκιστα νομίζομεν ὅτι ὑπέρησεν ἡ ἡμετέρα Ἐταιρεία. Καὶ διὰ πάντων μὲν αὐτῆς τῶν μαθημάτων, βεβαίως ἐβοήθησεν. Οὐχ ἦττον ὅμως συνετέλεσεν. εἰς τοῦτο εἰδικώτερον διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν θεησκευτικῶν καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἐβοήθησε δὲ καὶ εἰς μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγραμμάτων διὰ τῆς συστάσεως ἰδικιτέρου τμήματος διδασκαλίας στοιχειωδῶν μαθημάτων εἰς ἐργάτας μὴ ἀποπεραιώσαντας τὸ δημοτικὸν Σχολεῖον. Καὶ ἂν δ' οὐκ ἄλλο, τοῦλάχιστον τὸ ἠθικὸν κέρδος τὸ προσγιγνόμενον εἰς 400 ἐργάτας παντοίων ἐπαγγελημάτων καὶ ἡλικιῶν, ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας μέχρι τοῦ τεσσαρχοστοῦ, ἀποσπώμενους ἀπὸ τῆς οἰοῦ τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς διαφθορᾶς, διὰ τῆς εἰς τὸ ἡμέτερον Σχολεῖον φοιτήσεως, δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητον.

Οὕτω λοιπὸν σαφέστατα βλέπομεν τὴν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν πρώτῃν δεκαετίαν παρασχεθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας συνδρομὴν πρὸς προαγωγὴν τῶν τεχνῶν παρ' ἡμῖν καὶ ἐξευγένισιν τῶν λαϊκῶν τάξεων. Καὶ ἂν δὲ περιωρίζοιο ἡ δρᾶσις τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας εἰς τὰ ἐσπερινὰ αὐτῆς μαθήματα, πάλιν αὕτη θὰ ἦτο ἰκανῶς σπουδαία.

Ἡ δρᾶσις ὅμως τῆς Βιοτεχνικῆς Ἐταιρείας ὑπῆρξεν εὐρύτερα.

Καὶ πρῶτον ἡ ἐν τῷ Ζηκπείῳ μεγάρῳ διοργανωθεῖσα διαρκὴς Ἐκθεσις προϊόντων τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας, ἡ ἐπὶ ἑννέα ἐξάμηνα διαρκέσασα, μεγάλως συνετέλεσεν εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας, καταστήσασα γνωστότερα τὰ ἐγχώρια βιομηχανήματα καὶ ἀναπτύξασα παρὰ τῷ κοινῷ τὸν ζῆλον ὑπὲρ ὑποστήριξεως τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας. Ἡ ἐπιλοποισίη, ἡ ταπητουργία, ἡ κατασκευὴ τεχνητῶν ἀνθέων, ἡ μηχανουργία, ἡ λευκοσιδηρουργία, ἡ ὑφαντικὴ, ἡ μυροποιία, ἡ ποτοποιία, καὶ τόσαι ἄλλαι καινοτομαίαι παρ' ἡμῖν βιομηχανίαι, ἔλαβον ἐντεθεῖθεν μεγάλῃν ὠθησιν.

Ἄρ' ἑτέροιο χρησιμώταται ἐδείχθησεν αἱ δύο διοργανωθεῖσαι ἐκθέσεις ἀνθέων ἐν τῷ Ζηκπείῳ, συνετέλεσασσι εἰς τὴν ἔκτοτε πασιφανῶς παρατηρουμένην παρ' ἡμῖν Ουκαμασίην ἀνάπτυξιν τῆς ἀνοχομίας καὶ κηπευτικῆς.

Ἡ ἐν Ἀργεῖ διοργανωθείσα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας κτηνοτροφικὴ Ἐκθεσις ἐχρησίμευσεν ὡς προοίμιον τοῦ μετὰ ἐν ἔτος συνεληθέντος ἐν Ναυπλίῳ Γεωργικοῦ Συνεδρίου καὶ πρόδρομος τῆς πρὸ μικροῦ ἰδρυθείσης, πρωτοβουλίας τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως, Ἑλληνικῆς Γεωργικῆς Ἑταιρείας, ἧς ἡ σύστασις ἐπραγματοποίησε παλαιὸν πόθον τῆς Α. Μεγαλειότητος.

Καὶ εἰς ἀνάπτυξιν δὲ τῶν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ σχέσεων τῶν ἡμετέρων παραγωγῶν καὶ ἐμπορῶν συνέτελεσεν ἡ Βιοτεχνικὴ Ἑταιρεία, διὰ τῆς δημοσιεύσεως, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Παρισίοις παγκοσμίου Ἐκθέσεως, τεύχους περιλαμβάνοντος κατάλογον τῶν κυριωτέρων Ἑλλήνων βιομηχάνων καὶ ἐμπορῶν, διανεμηθέντος δωρεὰν εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων, οὐ μόνον ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ προξένων τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία ἐφρόντισεν ἐπίσης πρὸς παρσκευρῆν σειρᾶς γυψίνων ὑποδειγμάτων τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς, κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ Ἐρεθθείου καὶ ἄλλων ἀρχαίων μνημείων, χρησιμωτάτων εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἰχνογραφικῆς καὶ πλαστικῆς καὶ πρὸς διέδοσιν τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν ἀρχαίων ρυθμῶν.

Ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία ἐβοήθησεν ἐπίσης εἰς ἐκδόσιν πρακτικῶν συγγραμμάτων. Οὕτως ἐχορήγησε, πλὴν ἄλλων μικροτέρων βοηθημάτων, ἱκανὴν συνδρομὴν εἰς τὸν κ. Σταμάτιον Σταμακτιάδην, γάριν τῆς παρ' αὐτοῦ γενομένης ἐκδόσεως συγγραμματος οἰνοποιίας.

Τέλος, μεταξὺ τῶν λοιπῶν τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας ἔργων, οὐχὶ ἀσήμαντος εἶνε ἡ κατάρτισις σπουδαίας βιβλιοθήκης ἐκ τεχνικῶν συγγραμμάτων παντοίας ὕλης, ὡς καὶ ἱκανῶς πλουσίας συλλογῆς ὑποδειγμάτων ἰχνογραφίας, πλαστικῆς, οἰκοδομικῆς, ἀρχιτεκτονικῆς, κλπ., χρήσιμων εἰς τὰ ἑσπερινὰ αὐτῆς μαθήματα. Δέον ἐπίσης ν' ἀναφέρωμεν τὸν πλουτισμὸν τῶν συλλογῶν τῆς Ἑταιρείας διὰ δωρεᾶς μαρμάρων τῆς Πελοποννήσου, συλλεγέντων ὑπὸ τοῦ ὀρυκτολόγου κ. Σκούφου δαπάναις εὐγενοῦς ἀνωμόμου δωρητοῦ, πρὸς δὲ σειρᾶς ἔργων σχολικῆς χειροτεχνίας, δωρηθέντων τῇ Ἑταιρείᾳ ὑπὸ τῶν ἐν Σουηδίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ σπουδαζόντων τὴν σχολικὴν χειροτεχνίαν ὑποτρόφων τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. κ. Γιαβάση καὶ Γεωργαντῆ.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ἡ δράσις τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας κατὰ τὴν πρώτην διαρρέυσασαν δεκαετίαν. Καίτοι ὅμως ἡ μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας γενομένη ἐπαυθητὴ ἐν Ἑλλάδι πρόοδος ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν πλουτοπαραγωγικῶν ἐπαγγελημάτων, δὲν ὀφείλεται πάντως κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς ἄμεσον αὐτῆς ἐνέργειαν, ἐν τούτοις καὶ ἐν τῇ προόδῳ ταύτῃ δύναται νὰ διεκδικήσῃ ἡ ἡμετέρα Ἐταιρεία ἕμμεσόν τινα συμμετοχὴν, ὡς δοῦσα ἐν τοῖς πρώτοις γενναίῳ ὠθησιν εἰς ἀνακινήσιν καὶ μελέτην τῶν πρακτικῶν ζητημάτων. Εἰς τοιαύτην ἕμμεσον τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας ἐπίδρασιν ὀφείλεται καὶ ἡ ἴδρυσιν τῆς Βιοτεχνικῆς Ἐταιρείας Πατρῶν, πολλὰ μέχρι τοῦδε ἀξιόλογα ἐπιτελεσάσης, ἐν οἷς καὶ τὴν τοσοῦτον ἐπιτυχούσαν Βιοτεχνικὴν Ἐκθεσιν Πατρῶν ἐν ἔτει 1898.

Ἐν τῇ ἀνασκοπήσει ταύτῃ τῶν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας πεπραγμένων προσῆκον εἶνε νὰ μνημονεύσωμεν μετὰ βχυτάτης εὐγνωμοσύνης τῆς θεμελιώδους συνδρομῆς ἣν ἠύδωκῆσε νὰ παράσχῃ τῇ ἡμετέρῃ Ἐταιρείᾳ ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, ἀναλαβὼν αὐτὴν ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν Αὐτοῦ αἰγίδα, καὶ ἐκδηλώσας εὐμενέστατα τὴν προστατευτικὴν Αὐτοῦ ἐνέργειαν εἰς πλείστας περιστάσεις.

Καὶ ἡ δράσις δὲ τοῦ ἡμετέρου Προέδρου, τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκιπος Γεωργίου, ὑπῆρξεν εὐεργετικωτάτη διὰ τὴν ἡμετέρην Ἐταιρείαν. Ἄνευ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἀρχικῆς ἐνθαρρύνσεως καὶ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ συμμετοχῆς εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἔργων τῆς Ἐταιρείας, εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς συστάσεως, δὲν θὰ κατάρθου αὐτὴ νὰ διεξαγάγῃ μεθ' οἷας νῦν ἠδυνήθη ἐπιτυχίας τὰ ὑπ' αὐτῆς ἀναληφθέντα ἔργα.

Ἐπίσης δ' εὐγνωμόνως μνημονεύομεν τῆς προσωπικῆς συμμετοχῆς τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκιπος Νικολάου εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς διαρκοῦς Βιοτεχνικῆς Ἐκθέσεως, τὰ μέγιστα βοηθησάσης εἰς τὴν τὸσην αὐτῆς ἐπιτυχίαν.

Μεταξὺ δὲ τῶν κορυφαίων τῆς Βιοτεχνικῆς Ἐταιρείας συνεργατῶν δέον νὰ μνημονεύσωμεν ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τῶν εὐγενῶν αὐτῆς εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν, εἰς ὧν τὴν γενναιοδωρικὴν ὀφείλεται ἡ ση-

μερινή τῆς Ἑταιρείας περιουσία καὶ ἰδίᾳ ἡ χρηματικὴ, ἀνερχομένη εἰς δρ. εἴκοσι δύο χιλιάδας ὡς ἔγγιστα.

Ἐκ τῆς στήλης τῶν εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας μεταφέρομεν ἐνταῦθα πρῶτον τὰ τε-τιμημένα ὀνόματα ἀνδρῶν διαπρεπῶν ἐκλιπόντων, τῶν ἀξιμνήστων Χρηστακῆ Ζωγράφου, Ἀνδρέα Συγγροῦ, Μιχαὴλ Δούμπα, Παύλου Στεφάνοβιχ, Σταύρου Μεταξῆ καὶ Γεωργίου Μαυροκορδχτιου, ὧν τὴν πρόωρον ἀπώλειαν θρηνεῖ σύμπαν τὸ ἔθνος καὶ ὧν τὴν μνήμην δὲν θέλει παύσει νὰ γεραΐρη ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία.

Ἀναγράφομεν δ' ἐπίσης μετὰ βθεΐας εὐγνωμοσύνης τὰ ὀνόματα τῶν ζώντων εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας, Γρηγορίου Μακρᾶσλῆ, Στεφάνου Σκυλοῦδῆ, Οὐῆτμαν Πῆρσον, Εὐσταθίου Εὐγενίδου, Κωνστ. Σεβαστοπούλου, Ἰω. Πεσματζόγλου, Μαρίνου Κοργιαλένιου, Ἰω. Οἰκονόμου, Ἐδουάρδου Λῶ, Κ. Α. Μελᾶ, Κωνσταντίνου Δημητριάδου, Θεοδώρου Ρετσίνα καὶ Δημητρίου Νεγρεπόντη.

Ἐπίσης ἐκφράζομεν τὴν θερμοτάτην τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν, τὸν δῆμον Ἀθηναίων, τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ τὴν Τράπεζαν Ἀθηνῶν, διὰ τὰς γενναίας αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας συνδρομάς.

Μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας ὀφείλομεν οὐχ ἥττον νὰ μνημονεύσωμεν τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα Τεργέστης, ἥτις ἠδύοκῆσε ν' ἀπονείμῃ τῇ ἡμετέρᾳ Ἑταιρείᾳ τὸ διὰ τὸ ἔτος 1899 ἐκ δισχιλίων χρυσῶν φράγκων Οἰκονόμιον βραβεῖον, τὸ παρεχόμενον αἰεὶ τὸ ἔργον τὸ μᾶλλον χρήσιμον ἢ τὸ μᾶλλον περιπεριῶν τιμὴν εἰς τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος».

Θεμελιώδη ἐπίσης συνδρομὴν παρέσχον τῇ ἡμετέρᾳ Ἑταιρείᾳ οἱ πολυάριθμοι καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι, ἀρχιτέκτονες, μηχανικοὶ κλπ., οἱ εὐαρεστηθέντες νὰ διδάξωσι δωρεὰν ἢ μετ' ἐλαχίστης ἀμοιβῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐσπερινῷ σχολείῳ.

Πάντες οἱ ποικιλοτρόπως ἐργασθέντες ἢ ὅπωςδῆποτε συντελέσαντες ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας, ἄς δεχθῶσι καὶ πάλιν σήμερον τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τοῦ ἡμετέρου σωματείου, ἠνωμένας μετὰ τῶν ἐγκαρδίων εὐχῶν τῶν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας εὐεργετηθέντων ἐργατῶν τῆς ἐθνικῆς Βιοτεχνίας.

Ἄς ἐπιτραπῆ δ' ἡμῖν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν καὶ πάλιν τὴν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας ἀρωγὴν παντός μεριμνῶντος ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς προόδου. Ἄς εὐρυθῆ ὁ κύκλος τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ ἄς ἐκδηλωθῆ πρακτικώτερον ἢ ὑπὲρ αὐτῆς εὐμενῆς διάθεσις παντός βοηθοῦ τῶν ἐθνικῶν ἔργων.

Ἡ ἡμετέρα Ἑταιρεία πέποιθεν ὅτι διὰ τῆς μέχρι τοῦδε, πλέον ἢ δεκαετοῦς, ἐργασίας αὐτῆς, ἀπέδειξεν ὅτι εἶνε ἀξία τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων. Εὐχαριστεῖ καὶ πάλιν τοὺς εὐγενεῖς αὐτῆς φίλους καὶ εὐχεται ὑπὲρ τῆς πυκνώσεως τῆς φάλαγγος τῶν βοηθούτων ἐμπράκτως αὐτήν. Πᾶν ὅ τι ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας πράξωσι θέλει αὕτη ἀποδώσει δεκαπλάσιον, διὰ τῶν ἐθνωφελῶν ἀποτελεσμάτων ἅτινα θὰ προκύψωσιν ἐκ τῶν ἀνευδῶτων αὐτῆς προσπαθειῶν.

Ἔργασθῶμεν ὑπὲρ τῆς ἐπανόδου τῶν τεχνῶν εἰς τὴν ἡμετέραν Πατρίδα !

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ἘΣΠΕΡΙΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ἙΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἐνκρίξις τῶν διὰ τοὺς τεχνίτας ἐσπερινῶν μαθημάτων τῆς Βιοτεχνικῆς Ἑταιρείας ἐγένετο ἀπὸ τοῦ πρώτου αὐτῆς ἔτους, κατὰ Μάρτιον τοῦ 1893. Ἐκτοτε δὲ λειτουργοῦσι κανονικῶς, συμπληρούμενα κατ' ἔτος καὶ τελειοποιούμενα. Πρῆγσαν δὲ μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1897-8, ὅτε τὸ πρακτικὸν Λύκειον, ἐν ᾧ γίνονται τὰ μαθήματα, διετέλει κατελιγμένον ὑπὸ Θεσσαλῶν προσφύγων.

Οἱ ἐγγραφόμενοι κατ' ἔτος μαθηταὶ εἰσὶ 340 κατὰ μέσον ἔρον (400 τῷ 1892-3, 269 τῷ 1892-3, 269 τῷ 1893-4, 293 τῷ 1894-5, 215 τῷ 1895-6, 300 τῷ 1896-7, 379 τῷ 1898-9, 308 τῷ 1899-1900, 277 τῷ 1900-1901, 379 τῷ 1901-1902, 460 τῷ 1902-1903).

Ἐνεκὰ τοῦ πλήθους αὐτῶν καὶ τῆς ποικιλίας τῶν ἡλικιῶν οἱ μαθηταὶ ὑποδιαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, εἰς ὧν ἡ μὲν Ἀη περι-

λαμβάνει τούς ἀπό 10-16 ἐτῶν μαθητάς, ἡ δὲ Β'α τούς ἀπό 17 ἐτῶν καὶ ἐφεξῆς.

Οἱ μαθηταὶ τῆς πρώτης κατηγορίας διδάσκονται τὰ ἐξῆς μαθήματα :

Πρακτικὴν Ἀριθμητικὴν	2	ὄρας	καθ'	ἐβδομάδα
Πρακτικὴν Γεωμετρίαν	1	»	»	»
Φυσιολογίαν	1	»	»	»
Κοσμηματογραφίαν	1	»	»	»
Γεωμετρικὴν Ἰχθυογραφίαν	2	»	»	»
Θρησκευτικὰ	1	»	»	»
Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν	1	»	»	»

Τὰ αὐτὰ δὲ μαθήματα, ἀλλ' ἰδιαιτέρως καὶ κατ' ἄλλας ἡμέρας, διδάσκονται καὶ οἱ τῆς δευτέρας κατηγορίας. Εἰς τούτους ὅμως, ἀντὶ τῶν στοιχείων τῆς φυσιολογίας, διδάσκονται καὶ ἀρχαὶ τῆς Φυσικῆς καὶ Χημείας.

Ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἐσηματίσθη καὶ τρίτη κατηγορία μαθητῶν, περιλαμβανούσα τούς ἐπαρκῶς κατηρητισμένους εἰς τὰ μαθήματα τῆς ἀριθμητικῆς, γεωμετρικῆς καὶ ἰχθυογραφίας καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ τελειοποιηθῶσιν εἰς εἰδικώτερα μαθήματα. Εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς 1^{ης} κατηγορίας περιλαμβάνονται τὰ ἐξῆς μαθήματα· πλαστικὴ, ξυλοτομία, ξυλουργικὴ καὶ ἐπιπλοποιεῖα, ξυλογλυπτικὴ, προτυποποιεῖα, χαρκατικὴ, χρωματοποιικιλτικὴ (ἐγχρωμος ἀπομίμησης ξύλων, μαρμάρων κλπ.) μαρμαρογλυπτικὴ, πρακτικὴ μηχανικὴ, σιδηρουργικὴ, οἰκοδομικὴ, ἀρχιτεκτονικὴ καὶ περὶ ρυθμῶν, πρακτικοὶ ὑπολογισμοὶ οἰκοδομικῆς, καταστιχογραφία, γαλλικὰ, κλπ.

Ἐπίσης ἀπὸ τινῶν ἐτῶν συνέστη ἰδίᾳ τάξις διὰ τούς ἀγραμμάτους μαθητάς καὶ τούς μὴ ἀποπερτώσαντας τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, ἐν ἧ οὗτοι διδάσκονται μαθήματα τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου καὶ μαλιστα ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἀριθμητικὴν.

Χάρην τῶν μαθητῶν τῶν ἐνσχολουμένων εἰς τὴν κατεργασίαν τοῦ ξύλου καὶ μαρμάρου συνεστήθησαν ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Ἐπιτελείας δύο ἐργαστήρια, τὸ μὲν ξυλουργικόν (πρὸς διδασκαλίαν τῆς ξυλουργικῆς τῶν οἰκοδομῶν, τῆς ξυλογλυπτικῆς, ἐπιπλοποιεῖας κλπ.), τὸ δὲ μαρμαρογλυπτικόν. Ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τούτοις προσλαμβάνονται μαθηταὶ οὐχὶ πρωτόπειροι, ἀλλ' ἔχοντες ἤδη γνῶσιν τινὰ τοῦ

ἐπαγγέλματός των, καὶ μάλιστα τῆς χρήσεως τῶν ἐργαλείων, πρὸς περαιτέρω τελειοποίησιν εἰς τὰς λεπτότητας καὶ δυσκολίας τῆς τέχνης των. Αἱ πρὸς ἴδρυσιν τῶν ἐργαστηρίων τούτων δαπάναι ἐλήφθησαν ἐξ εἰδικῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων δοθεῖσιν συνδρομῶν.

Τὰ μαθήματα γίνονται τὰς καθημερινὰς ἀπὸ ὥρας 8—10 μ. μ. ἐν τῷ Πρακτικῷ Λυκείῳ, τῇ εὐμενεῖ ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑκκλησιαστικῶν· τὰς δὲ Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἐργάζωνται π.μ. εἰς τὰς αἰθούσας τῆς Ἱχθυογραφίας καὶ πλαστικῆς, τὰς δὲ ἑορτὰς μ.μ. διδάσκεται γυμναστικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ καὶ διοργανοῦνται ἐκδρομαὶ καὶ περίπατοι.

Ἐν ταῖς θεωρητικαῖς μαθήμασιν (ἀριθμητικῆς, γεωμετρίας, κλπ.) οἱ μαθηταὶ ἐξετάζονται. Καθ' ἑκάστην δ' ἐσπέραν λαμβάνεται σημείωσις τῶν παρόντων μαθητῶν. Μετὰ τὸ πέρας δὲ τῶν μαθημάτων (κατὰ Ἰούνιον) δίδονται εἰς τοὺς τακτικωτέρους καὶ ἐπιμελεστέρους τῶν μαθητῶν διάφορα βραβεῖα (γεωμετρικὰ ἐργαλεῖα, ὠρολόγια, βιβλία κλπ.), προσφερόμενα τὰ μὲν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας, τὰ δὲ ὑπὸ εὐγενῶν δωρητῶν.

Δικαιώματα ἐγγραφῆς καταβάλλουσιν οἱ μὲν μαθηταὶ τῆς πρώτης κατηγορίας καὶ οἱ τῆς τῆς τάξεως τῶν γραμμάτων δραχμὴν μίαν ἑτησίως, οἱ δὲ τῆς δευτέρας δραχμὰς δύο, οἱ δὲ τῆς τρίτης κατηγορίας δραχμὰς τρεῖς. Τὰ ὑλικά Ἱχθυογραφίας κλπ. εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς βάρος τῶν μαθητῶν.

Πλείονες ἢ 30 καθηγηταὶ ἀποτελοῦσι τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς σχολῆς. Ἐκ τούτων ὀλίγιστοι μόνον ἀμείβονται, ἰδίᾳ οἱ τῆς Ἱχθυογραφίας, πλαστικῆς, χαρακτικῆς, χρωματοποιικιλτικῆς, κλπ., πρὸς δὲ ὁ διδάσκων τὰ γράμματα δημοδιδάσκαλος. Ὑπάρχει δὲ καὶ εἰς κοσμητῶν τῶν ἐσπερινῶν μαθημάτων, ἀμειβόμενος ἐπίσης, ἀναπληρῶν ἐν ἀνάγκῃ τοὺς ἀπόντας καθηγητὰς.

Τὰ μαθήματα ἔρχονται περὶ τὴν 15 Ὀκτωβρίου καὶ διακοῦσι μέχρι τῆς 15 Ἰουνίου. Τὰ θεωρητικὰ μαθήματα (ἀριθμητικὴ, γεωμετρία κλπ.) παύουσιν ἀπὸ τῆς 1ης Μαρτίου.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

κατά τὴν πρώτην αὐτῆς δεκαετίαν

(1892—1902)

ΕΣΟΔΑ		ΕΞΟΔΑ	
Συνδρομαὶ ἐταίρων	43506.50	Ἐγκατάστασις γραφείου	1226.30
Δωρεαὶ	18927.90	Γραφικὰ γραφείου	5531.60
Εἰδικαὶ δωρεαὶ	2114.10	Ἐνοίκιον καὶ φωτ. γραφείου	2752.—
» διὰ βραβεῖα	4035.—	Προσωπικὸν γραφείου	12680.40
» δι' ἐγκατάστ. ἔργαστ.	2570.—	Ἐγκατάστασις διδασκαλίας	6061.45
» δι' ἔκθεσιν ἀνθῶν	1150.—	Γραφικὰ διδασκαλίας	1700.40
» δι' ἔκθεσιν Ἀργους	9880.—	Μαθητικὰ ὑλικά	1123.70
Συνδρομαὶ Δημοσίου	16500.—	Φωτισμὸς διδασκαλίας	3832.60
» Δήμου Ἀθηναίων	2400.—	Προσωπικὸν διδασκαλίας	22559.70
» Δήμου Τηνίων	50.—	Βραβεῖα μαθητῶν	2731.90
Οἰκονόμητον Βραβεῖον (1899)	3373.05	Βιβλιοθήκη	3015.70
Τοκομερίδια	5102.60	Ἀρχαῖα πρότυπα	4111.05
Τόκοι	1182.10	Συλλογαὶ	101.15
Ἐγγραφαὶ μαθητῶν	2917.—	Ἐκδοσις βιβλίων	400.—
Εἰσπράξ. Βιοτεχν. Ἐκθέσεως	17304.65	Βιβλίον π. Ἑλλάδος	4431.70
» Ἐκθέσεως ἀνθῶν	1835.—	Διαρκῆς Ἐκθεσις	29292.40
» Ἀργους	855.40	Ἐκθεσις ἀνθῶν	3848.70
» ἐκ συναυλίας	642.50	» Ἀργους	11277.25
» β.βλ. περὶ Ἑλλάδος	4800.—	» Κύπρου	250.—
Διάφορα	50.—	Τὸ ὅλον τῶν ἐξόδων	116.918.—
Τὸ ὅλον τῶν ἐσόδων	136.195.80	Χρηματ. περιουσία τῆς Ἐταιρείας τῇ 30/4/1902	21.878.90
Ἐπερτίμησις χρεωγρ.	2.601.10		
	138.796.90		138796.90

